

Onderzoek Universiteit van Tilburg:

“De omgeving doet ertoe”

Publieke druk kan een handhavingsbeslissing beïnvloeden. (Foto: Joyce van Belkom/HH)

De ernst van de overtreding is voor gemeenten bepalend voor de beslissing om wel of niet handhavend op te treden. Goede tweede is de juridische haalbaarheid van de handhaving. Maar ook subjectieve afwegingen spelen een rol. Dit blijkt uit een onderzoek door de Universiteit van Tilburg onder handhavingsambtenaren en wethouders.

Onderzoekers van CentER Applied Research van de Universiteit van Tilburg bekeken welke factoren van invloed zijn op handhavingsbeslissingen (zie kader). Onderzocht werd het bestuursrechtelijk handhaven van wet- en regelgeving door gemeenten. Bijna vierhonderd handhavingsambtenaren en wethouders deden mee. Zij kregen elk negen hypothetische gevallen voorgelegd en moesten aangeven of en zo ja hoe ze handhavend zouden optreden door het versturen van een vooraankondiging. Daarbij konden ze aangeven welke sanctie ze zouden opleggen: dwangsom, bestuursdwang of het intrekken van de vergunning. Er werd met name gekeken naar de handhaving van brandveiligheid, bouwveiligheid en milieuveiligheid.

Effecten

Het is voor het eerste dat werd onderzocht welke omstandigheden een handhavingsbeslissing beïnvloeden. “Het liefste hadden we echte besluiten uit het verleden geanalyseerd, maar die gegevens zijn niet voorhanden”, vertelt onderzoeker dr. Gijsbert van Lomwel. “Het vernieuwende van dit onderzoek is dat het effect van die omstandigheden is gekwantificeerd. Het geeft inzicht in wat er zoal speelt en in het relatieve belang van de verschillende omstandigheden. Wat we zien is dat de theoretische factoren terugkomen in de uitkomsten. Je vindt effecten. En dan is het wel prettig om te constateren dat de ernst van de situatie de bovenhand voert, maar daar omheen speelt wel wat. Handhaving is geen juridisch verhaal. Er zijn wel degelijk subjectieve factoren van invloed op handhavingsbeslissingen. De omgeving doet ertoe.”

Ernst springt eruit

Als belangrijkste factor springt de ernst van de situatie er duidelijk uit. “Naarmate de situatie ernstiger is, neemt de kans toe dat de vooraankondiging van het sanctiebesluit wordt verstuurd”, zegt Van Lomwel. Daarnaast speelt de juridische haalbaarheid een belangrijke rol. Van Lomwel: “De gemeente stelt zich terughoudender op als men in vergelijkbare gevallen al eens is teruggelaten door bijvoorbeeld de

Raad van State.” Maar ook publieke druk beïnvloedt de keuze om wel of niet een vooraankondiging te versturen. “Bemoediging van burgers leidt tot meer daadkracht, vooral in bouw- en milieuzaken”, constateert Van Lomwel. Bij bouw- en milieuzaken blijkt ook de verhouding tussen handhaver en overtreder een rol te spelen. “De handhaver blijft gelukkig streng, maar wordt dan wel wat soepeler in de begunstigings-termijn. We zien dat hij de overtreder dan wat meer tijd geeft”, zegt Van Lomwel.

Steun in de rug

Ook de verhoudingen binnen het gemeentehuis zijn van invloed op de handhavingsbeslissing. Wanneer de handhaving complexer wordt doordat er diverse diensten bij zijn betrokken, wordt de kans op het zeker versturen van de vooraankondiging wat kleiner. Meer van invloed zijn verschillen van mening. “Het idee dat je teruggelaten kunt worden of dat men er op een hoger niveau anders over denkt, leidt tot een terughoudende opstelling”, zegt Van Lomwel. Omgekeerd is consensus over de aanpak van handhaving een steun in de rug. “Eenheid in het beleid is een goed begin om subjectieve factoren uit te bannen. Wat vinden we belangrijk en wat niet? Als je met programmatisch handhaven die eenheid bereikt, dan zullen handhavingsambtenaren zich ook gesterkt voelen door zo’n programmatische aanpak. Dat lijkt mij een goede zaak.”

Voor meer informatie:

Het onderzoeksrapport ‘Handhaven onder de druk der omstandigheden’ is te downloaden via www.wodc.nl of verkrijgbaar bij de auteurs: Universiteit van Tilburg, CentER Applied Research, dr. Gijsbert van Lomwel. Telefoon (013) 466 32 63

Factoren de handhavingsbeslissing kunnen beïnvloeden:

- 1 Ernst van de overtreding**
Beschrijft de aard van de overtreding.
- 2 Verhouding handhaver – overtreder**
Beschrijft de relatie tussen de gemeente en de overtreder. Er kan sprake zijn van een persoonlijke, vriendschappelijke, vijandige relatie of van wederzijdse afhankelijkheid.
- 3 Juridische status**
Beschrijft de juridische haalbaarheid van handhavend optreden o.a. jurisprudentie.
- 4 Publieke druk**
Beschrijft of er sprake is van publieke druk om te handhaven waaronder media-aandacht.
- 5 Situatie op het gemeentehuis**
Beschrijft de houding binnen de gemeentelijke organisatie aangaande handhavend optreden. Hierover kan verschil van mening bestaan bijvoorbeeld tussen college van B&W en handhavers.
- 6 Complexiteit van de handhaving**
Beschrijft of er verschillende diensten bij de handhaving betrokken zijn en er veel afstemming nodig is.

JUNI 2005

Dit is een uitgave van het actieprogramma ‘Handhaven op Niveau’

De Handhavingskrant

Wie de kleine norm niet eert...

Voor sommigen is er in het strafrecht een pikorde. Het echte werk, dat zou de aanpak van de zware criminaliteit zijn. Daar heb je infiltratietrajecten, hoge straffen en bekende advocaten. Ik geloof daar niet zo in. Voor mij is het bijvoorbeeld zeker zo indrukwekkend wat er gebeurt aan de onderkant van de strafrechtelijke piramide. Bij de overtredingen voltrekt zich momenteel namelijk een stille revolutie.

Ik doel op de verscherpte handhaving van de kleine norm. We kennen het ook wel als de “Rotterdamse aanpak”, een aanpak die inmiddels overigens in het hele land wordt toegepast. Door de straten schoon te houden en door toezicht uit te oefenen wordt onderstreept dat iedereen zich in het publieke domein heeft te gedragen. Met respect voor elkaar, voor elkaars eigendommen en voor openbare gezagsdragers. En als iemand dan toch hufterig gedrag vertoont, is het devies: ‘niet tolereren, maar reageren.’ Bij het OM zien we de effecten van die aanpak terug in onze laatste jaarcijfers. Overall is men werk gaan maken van wildplassen, burengerucht, te vroeg buiten zetten van huisvuil of baldadigheid.

Mensen hebben soms een dwijtje in de goede richting nodig. Die handhaving van de kleine norm is misschien niet glossy of stoer, maar wel ongelooflijk belangrijk.

Harm Brouwer
Voorzitter van het College van Procureur-Generaal

Met grote voortvarendheid is de afgelopen jaren gewerkt aan de handhaving. (Foto: Louk Boucher)

Wat is bereikt in professionalisering van de handhaving?

24 november 2005: Slotcongres Handhaven op Niveau

Op donderdag 24 november 2005 wordt met het slotcongres het actieprogramma Handhaven op Niveau afgesloten. Op deze dag wordt de balans opgemaakt van vijf jaar Handhaven op Niveau. Het zal echter geen eindbalans zijn, want de professionalisering van de handhaving blijft ook in de toekomst aandacht vragen.

We zien daarom met enige spanning uit naar de speeches van de ministers Donner en Pechthold. Zij zullen ongetwijfeld de lijnen uitstippelen voor de professionalisering van de handhaving vanaf volgend jaar. Sinds het programma Handhaven op Niveau in 2000 van start ging, heeft het programmatisch handhaven bij veel gemeenten en provincies ingang gevonden. Programmatisch handhaven wil zeggen dat goed onderbouwde keuzes voor handhaving van regels en voorschriften worden vastgelegd in een handhavingsprogramma. Dit waarborgt een planmatige aanpak van de handhaving. Veel gemeenten hebben inmiddels zo’n handhavingsprogramma of zijn ermee bezig. Vaak zijn er tegelijk handhavingsregisseurs aangesteld, die zich verenigd hebben in een netwerk om kennis en ervaring uit te wisselen. Om te meten hoe ver ze zijn met hun handhavingsprogramma kunnen

gemeenten en provincies via internet een handhavings benchmark invullen. Hiermee kunnen zij zichzelf vergelijken met andere gemeenten of provincies van dezelfde omvang. Deze – door Handhaven op Niveau – ontwikkelde handhavingsbenchmark is al door tweehonderd gemeenten ingevuld en legt zo een stevige basis onder de verdere professionalisering van de handhaving in ons land.

Veel best practices

Een ander praktisch middel voor de verdere professionalisering van de handhaving zijn de bundels met best practices, die worden gepresenteerd op de Informatiemarkt van het slotcongres op 24 november. Aantoonbaar succesvolle best practices zijn door Handhaven op Niveau verzameld en getoetst. Op vrijwel elk thema van Handhaven op Niveau [vervolg op pag. 2 »](#)

Meldt u aan voor de Informatiemarkt

Een belangrijk gedeelte van het slotcongres is de Informatiemarkt. Wilt u uw slimme toepassingen of concrete handhavingsprojecten presenteren? Dat kan in een stand op de Informatiemarkt. Zowel gemeenten, provincies, ministeries, waterschappen als andere (commerciële) organisaties kunnen zich aanmelden voor een stand op de Informatiemarkt. Voor meer informatie en uw aanmelding: Projectbureau Handhaven op Niveau. Telefoon (070) 370 74 71. E-mail handhavenopniveau@minjus.nl

Vooraankondiging slotcongres

Noteer donderdag 24 november 2005 (10.30 - 17.30 uur) alvast in uw agenda. In september ontvangt u bericht over de wijze van aanmelding voor het slotcongres (toegang gratis). U kunt uw belangstelling al kenbaar maken door een e-mail te sturen naar handhavenopniveau@minjus.nl (o.v.v. Slotcongres).

Colofon

De Handhavingskrant is een uitgave van het Ministerie van Justitie, in het kader van het actieprogramma Handhaven op Niveau.

Realisatie
Projectbureau Handhaven op Niveau

Teksten en opmaak
Pleon, Amsterdam

Fotografie
Hollandse Hoogte, Amsterdam
Louk Boucher
Pleon, Amsterdam

Druk
DeltaHage bv, Den Haag

Inschrijfkartaar

Ja, ik wil graag de volgende uitgave van De Handhavingskrant ontvangen:

Organisatie
Naam
Titel de heer mevrouw

Organisatie:
 rijk provincie gemeente
 waterschap politie Openbaar Ministerie
 overig, nl.

Functieniveau:
 bestuurlijk leidinggevend medewerker

Postadres
Postcode
Plaats

Deze strook uitknippen en verzenden naar: Projectbureau Handhaven op Niveau, kamer H 1108, antwoordnummer 10504, 2501 WB Den Haag. De Handhavingskrant is een gratis uitgave.

– brandveiligheid, buitengebied, coffeeshops en wiet-teelt, kwaliteit van de leefomgeving (graffiti, zwerfafval, verbranden van afval buiten inrichtingen), leerplicht en prostitutie – zijn er nu best practices beschikbaar die zich in de praktijk hebben bewezen. Ze zijn zo geschreven dat handhavers in andere gemeenten er direct mee aan de slag kunnen.

Iets vergelijkbaars geldt voor de Dag van de Leerplicht, die in 2004 voor het eerst werd georganiseerd. Vooral de straatacties in verschillende steden trokken veel

aandacht van de landelijke media. Het door Handhaven op Niveau ontwikkelde scenario is daarna overgenomen door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), dat voortaan elk jaar een landelijke Dag van de Leerplicht zal houden.

Stroom van publicaties

De toegenomen aandacht voor handhaving leidde verder tot een stroom van publicaties, variërend van praktijkverslagen en onderzoeksrapporten tot weten-

schappelijke publicaties. Op het slotcongres wordt hieraan een speciale essaybundel toegevoegd, waarin direct betrokkenen hun licht laten schijnen over de professionalisering van de handhaving in ons land. Het eerste exemplaar van deze essaybundel wordt op het congres aangeboden aan minister Donner van Justitie. Verwacht wordt dat de minister op 24 november ook een tipje van de sluier zal oplichten over de professionalisering van de handhaving na het afsluiten van het actieprogramma Handhaven op Niveau.

Ingrediënten programma slotcongres

- Speeches door ministers Donner (Justitie) en Pechthold (Bestuurlijke vernieuwing)
- Debat over stellingen
- Startschot Intervisiecommissie
- Workshops
- Informatiemarkt met interactieve presentaties van best practices en concrete handhavingsprojecten

Intervisie van uw handhavingsprogramma?

Tijdens het slotcongres op 24 november aanstaande wordt het startschot gegeven voor de intervisiecommissie. Deze commissie zal bestaan uit bestuurders van gemeenten, provincies en waterschappen. Decentrale overheden (gemeente, provincie, waterschap) kunnen deze door het Ministerie van Justitie ondersteunde commissie uitnodigen voor een kritische doorlichting van hun handhavingsprogramma. De uitkomsten worden besproken met het bestuur en de ambtelijke organisatie van de bezochte gemeente, provincie of waterschap. De eerste intervisiebijeenkomsten zullen begin 2006 van start gaan. Gemeenten kunnen zich nu al per e-mail aanmelden voor deze kritische maar leerzame toets.

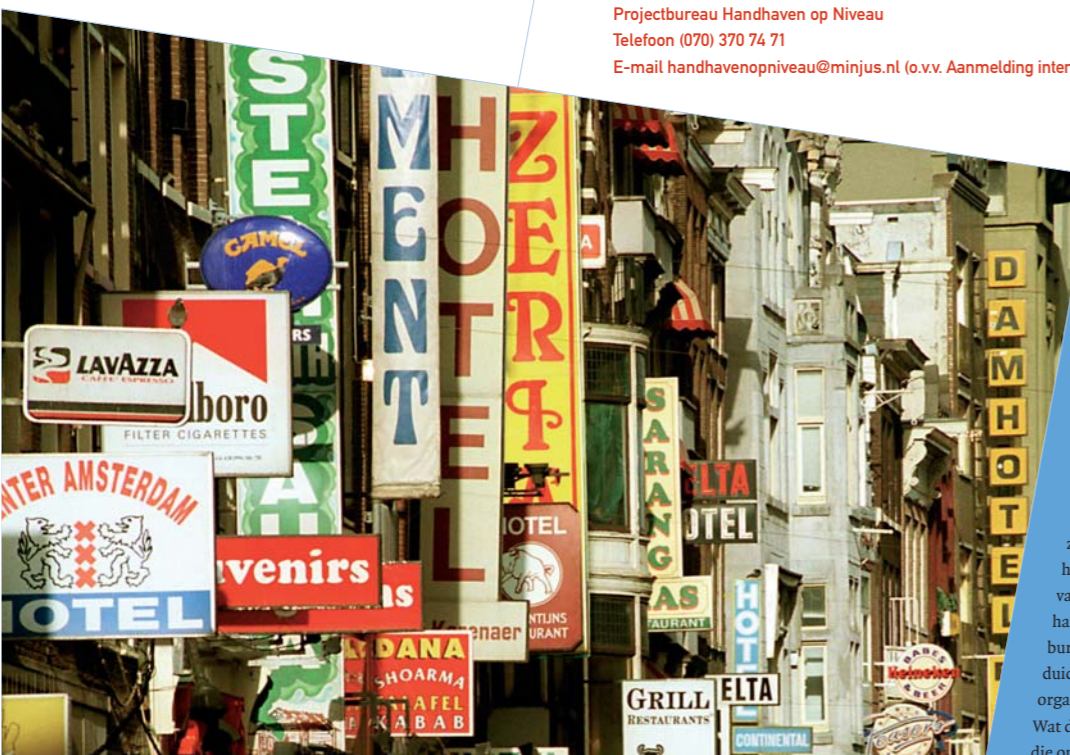
Voor meer informatie:

Ministerie van Justitie

Projectbureau Handhaven op Niveau

Telefoon (070) 370 74 71

E-mail handhavenopniveau@minjus.nl (o.v.v. Aanmelding intervisiecommissie)

De Handhaafbaarheidstoets kan ook gebruikt worden bij de modelreclamevergunning. (Foto: Co de Kruifj/HH)

“Concrete regels nodigen uit tot overleg.”

Eindhoven heeft als eerste gemeente in Nederland een Handhaafbaarheidstoets voor regels en vergunningen. De toets is een hulpmiddel om eenduidige en concrete regels te schrijven. Inmiddels is er bijna driekwart jaar ervaring mee opgedaan.

De Eindhovense ‘Handhaafbaarheidstoets’ is opgesteld door een projectteam waarin elke gemeentelijke dienst was vertegenwoordigd. De toets kreeg de vorm van een checklist van 14 vragen waarmee even zovele criteria worden getoetst. Die criteria dekken alle aspecten waaraan regels zouden moeten voldoen om een goede handhaafbaarheid te waarborgen. De toets is gebaseerd op de schaarse literatuur over dit onderwerp en de ervaring van de eigen handhavers.

Het Openbaar Ministerie werd om commentaar gevraagd en beoordeelde de checklist zeer positief. In juni 2004 werd de Handhaafbaarheidstoets door het college vastgesteld en daarbij werd meteen afgesproken om de ervaringen na een halfjaar te evalueren.

Verboden woorden eye-opener

De Handhaafbaarheidstoets wordt niet alleen gebruikt om nieuwe regels te toetsen op hun handhaafbaarheid, maar ook voor het doorlichten van bestaande regels. “Diverse diensten hebben de toets gebruikt om modelvergunningen te toetsen”, vertelt Paul Prikken van de afdeling Juridische zaken. Zo hield de brandweer hun modelgebruiksvergunning tegen het licht en lieten de stadsdelen de toets los op hun modelreclamevergunning en modelkapvergunning. Daaruit bleek dat veel regels vaag zijn geformuleerd en

blootstaan aan verschillende interpretaties. “Als een regel onduidelijk is of voor meerdere uitleg vatbaar, kun je er juridisch gezien eigenlijk niets mee”, zegt Prikken. “Behalve een instrument voor juridische kwaliteitszorg binnen de gemeentelijke organisatie, is de toets daarom ook een instrument om regelmakers bewust te maken van het product waarmee ze bezig zijn. Zij moeten beseffen dat de uiteindelijke regel niet het eindproduct is, maar juist het begin van het proces van handhaving. Als de regel in werking is, moet de handhaver er geen discussie over kunnen krijgen met een burger of bedrijf. De regel moet daarom concreet en eenduidig zijn; de discussie moet je binnen de gemeentelijke organisatie hebben op het moment dat je de regel maakt.” Wat daarbij mee helpt is de lijst met verboden woorden, die onderdeel is van de toets. Prikken: “Zo’n lijst met vage

woorden werkt echt als eye-opener. Het houdt regelschrijvers scherp om in plaats daarvan woorden te kiezen die wel concreet zijn.”

Kwaliteit regels borgen

De vaststelling van de Handhaafbaarheidstoets betekende ook de opdracht om ermee te gaan werken. Elke gemeentelijke dienst gebruikt de toets inmiddels, maar de ene is er verder mee dan de andere. De milieudienst loopt voorop, daar ontstond ook de behoefte aan een instrument voor het formuleren van regels. “Milieuhandhaving loopt nu eenmaal een paar stappen voor”, vertelt Gina Pas van de afdeling Juridische zaken. “Onze milieudienst werkt al enige tijd met een kwaliteitszorgsysteem en had van daaruit de behoefte aan een instrumentarium om de kwaliteit van het maken van regels te borgen. De Handhaafbaarheidstoets is nu onder-

Haalbaar Handhaven in Amsterdam

‘Leven in een stad als Amsterdam vraagt om onderlinge afspraken, gemeentelijke bepalingen, regels en vergunningen, en om een besef van verantwoordelijkheid bij alle betrokkenen, bewoners, bedrijven en de overheid.’ Zo luidt een gedeelte uit de bestuurlijke visie voor het Stedelijke Project Handhaving van de gemeente Amsterdam. De stad wil zich met het nieuwe handhavingsbeleid actief, open en integer tonen in heel haar optreden.

Eind 2003 is het Stedelijk Project Handhaving in uitvoering. Het project richt zich op het verhogen van de kwaliteit en doelmatigheid van de bestuurlijke handhaving in de praktijk. Dit project bevat onder andere een gezamenlijk handhavingsprogramma voor de gehele stad. Daarnaast hebben de veertien Amsterdamse stadsdelen hun eigen prioriteiten opgenomen in hun stadsdeelprogramma. Rob Bakker is programmamanager van dit handhavingsproject. “Volgens mij is er in Nederland geen vergelijkbaar project te vinden. We moeten als het ware veertien gemeenten op één lijn krijgen.” Met een kleine staf heeft Bakker de regie over het project. Met een programmatische aanpak van de handhaving wil Amsterdam de handhavingstaak graag ontwikkelen van reactief naar actief en planmatig. “Hiervoor bundelt het projectteam de krachten met alle stadsdelen en diensten met een handhavingstaak. We hebben een programmatisch en integraal beleid ontwikkeld, dat bestuurlijke draagvlak binnen de gemeente heeft. De volgende stap is nu om daar met de stadsdelen en diensten gezamenlijke uitvoering aan te geven. Dat moet begin 2006 zijn georganiseerd.” Bakker benadrukt dat elk stadsdeel haar eigen prioriteit, inzet, capaciteit en samenwerking met andere actoren invult in het (model) handhavingsprogramma. “Daarin zijn ook de uitgangspunten, sanctiestrategieën en de kwaliteitscriteria opgenomen.”

deel van hun kwaliteitszorgsysteem. Op den duur zal de toets ook bij de andere diensten op deze manier in het werkproces worden vastgelegd.”

Meedenken

Bij de milieudienst zijn ook de eerste effecten van de nieuwe werkwijze merkbaar. De tendens die zich aftekent is dat bedrijven bereidwilliger zijn om de vergunningsvoorschriften na te leven. De ietwat paradoxale verklaring is dat concrete regels uitnodigen tot overleg. Gina Pas: “De praktijk is dat je pas discussie over regels krijgt op het moment dat je gaat controleren. Een vergunninghouder zal een vaag geformuleerd voorschrift niet aankijken, omdat die vage formulering ook ruimte biedt om er onderuit te komen. De discussie daarover krijg je bij de controle. Vaag is bijvoorbeeld als in een vergunning staat dat een installatie periodiek gekeurd moet worden. Zet je erin dat dit één keer per jaar moet gebeuren, dan zal de ondernemer eerder aan de bel trekken als hij vindt dat zo’n eis niet nodig is, bijvoorbeeld omdat die installatie sowieso om de twee jaar gecontroleerd wordt vanwege een keurmerk. Dat kun je dan in de vergunning opnemen. Dit voorbeeld laat zien dat concreet zijn uitnodigt tot meedenken in plaats van tegenwerken, omdat het de vergunninghouder een concreet handvat geeft om zaken aan te kaarten. En omdat het meer in overleg gaat, is de ondernemer veel meer geneigd om eraan mee te werken.”

Voor meer informatie: Afdeling Juridische zaken

me. Gina Pas, telefoon (020) 552 21 57

drs. Paul Prikken, telefoon (020) 552 21 57

Meer weten over de Handhaafbaarheidstoets

De Handhaafbaarheidstoets is te vinden op de speciale handhavingswebsite van de gemeente Eindhoven: www.handhaving.nu

Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) Ferdi Ramdien.

Handhaving in Geuzenveld

Om te ervaren hoe de handhaving in de praktijk verloopt, loopt Rob Bakker af en toe met de handhavers van de verschillende stadsdelen en diensten mee. Deze keer ging hij mee met de Milieupolitie in het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer, een wijk waar veel milieudelicten plaatsvinden. Denk hierbij aan het verkeerd of op de verkeerde locatie aanbieden van huisvuil, illegale dumping in het buitengebied of het ‘plaatsen’ van fietswrakken of onverzekerde en niet APK-gekeurde auto’s in de wijk.

In Geuzenveld gaven buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA) Kirsten Snoek, Ferdi Ramdien, Martijn Philipse inzicht in hun dagelijkse werkzaamheden. Zes dagen per week is de Milieupolitie op pad voor milieu- en reinigingscontroles (incidenteel werken zij op de zaterdag). Op dit moment bestaat hun werk vooral uit repressieve handhaving, namelijk het ongedaan maken van overtredingen, het opheffen van strijdige regels of het straffen van overtreders. In het Stedelijk Project Handhaving krijgt preventieve handhaving juist de voorkeur. Repressieve handhaving is daarbij het sluitstuk. Via goede informatievoorziening en gericht voorlichting aan burgers en bedrijven van Amsterdam moet duidelijk gemaakt worden wat wel en niet mag. Goede kennis van regels verhoogt de kans op spontane naleving.

Prikacties

“Het gros van ons werk bestaat uit ‘prikacties’. We controleren dan huisvuil dat op het verkeerde moment of op de verkeerde locatie wordt aangeboden. Door het prikken in vuilniszakken proberen we de eigenaar te achterhalen. Die vinden we doordat naw-gegevens op een wikkel, envelop of kaart staan. Maar het komt ook te vaak voor dat we meerdere adressen in een vuilniszak aantreffen. Helaas hebben we onvoldoende tijd voor buurtonderzoek. Dan blijft ons werk beperkt tot signalering en het – al dan niet – zelf verwijderen van het afval. In zo’n geval is het voor ons onmogelijk proces verbaal op te maken”, vertelt Ferdi Ramdien. Collega Martijn Philipse legt tijdens de buurtinspectie uit hoe de procedure voor het verwijderen van autowrakken verloopt. Na diverse verzoeken voor verwijdering via stickers op de auto, wordt het ‘wrak’ door een eigen particulier bedrijf weggesleept. “Probleem hierbij is dat we kosten voor het wegslepen niet op de eigenaar kunnen verhalen. Die zijn vooralsnog voor rekening van het stadsdeel”, vertelt Martijn.

Bevoegdheden

Kirsten Snoek legt ondertussen uit dat voor stadsdeel Geuzenveld het leefbaar houden van het buitengebied een tweede prioriteit is. “Ons stadsdeel wil meer aandacht geven aan flora- en fauna-beheer. Als we ook activiteiten zoals kamperen, visserij, naaktrecreatie en stroprij in ons buitengebied harder willen aanpakken moeten wij daarvoor ook bevoegd zijn, naast onze milieubevoegdheden. Met meer bevoegdheden kunnen we dit dan gemakkelijker realiseren”, betoogt Kirsten.

Ferdi voegt eraan toe dat in een werkwijze met meer controlebevoegdheden de lastendruk binnen het stadsdeel verlaagd kan worden. “Dat werkt efficiënter en effectiever. Wij kunnen meerdere controles tegelijkertijd uitvoeren.” Kirsten vult Ferdi aan. “We zijn een team in opbouw met beperkte capaciteit. Als we meer Boa-bevoegdheden hebben, zijn we beter in staat met een integrale aanpak te handhaven.” Een zienswijze die Rob Bakker beaamt. “In de lokale ontwikkeling van het Stedelijk Project Handhaving staat voorop dat we met minder regels professioneler en integraler kunnen handhaven.”

Voor meer informatie:

Gemeente Amsterdam

Stedelijk Project Handhaving Gemeente Amsterdam

Telefoon (020) 552 21 57

E-mail handhaving@bda.amsterdam.nl